

Nederlandse universiteiten trekken op met CERN

Met kerngeleerden op zoek naar beursfraude

door Dorinde Meuzelaar

AMSTERDAM • Beursfraude bestuderen met behulp van deeltjesfysica: dat is waar Wageningen Universiteit & Research en Maastricht University met onder meer kernonderzoeksinstituut CERN aan werken. Op termijn hopen de onderzoekers misstanden zelfs te kunnen voorspellen.

Deeltjesfysica, een landbouwuniversiteit en de beursvloer: op het eerste oog liggen die niet in elkaars verlengde. Maar zo gek is de samenwerking niet, zegt hoogleraar marktkunde Joost Pennings: „In deeltjesfysica genereer je enorm veel data, en zoek je daarin naar de botsingen die niet perfect zijn.“ En hoewel het in de natuurkunde gaat over de bouwstenen van atomen in plaats van beurshandel, is er wel een overlap met financiële markten, waar in een duizendste van een seconde heel veel transacties plaatsvinden. Door te zoeken naar 'anomalieën', of afwijkende patronen, kun je opsporen of het gaat om verboden handelspraktijken.

Spoofing

De onderzoekers bestuderen onder meer voorbeelden van 'spoofing' – een marktpartij die eerst orders plaatst maar die op het laatste moment weer annuleert. Zo lijkt het of er bijvoorbeeld veel interesse in een aandeel is, waardoor de prijs stijgt. Of juist andersom. De partij die aan 'spoofing' doet, beïnvloedt dus ten onrechte de koers – om daar zelf aan te verdienen.

In het kort

- De universiteiten van Wageningen en Maastricht trekken samen met kernonderzoeksinstituut CERN op om fraude op de beurs te bestuderen.
- Zo kunnen ze toezichhouders helpen bij het onderzoeken van misstanden, om de beurs veiliger te maken.
- De onderzoekers zien ook buiten de financiële markten toepassingen voor het onderzoek.

En dat gaat vaak razendsnel, zegt de Wageningse onderzoeker Marjolijn Verhulst, die een spoofing-zaak van JPMorgan van 2008 tot 2016 bestudeerde. „In die zaak was de kortste interval van een spoof-order, dus tussen plaatsen en weer in-

trekken, 0,3 seconden.“ Het knipperen met je ogen duurt ongeveer even lang.

De universiteiten werken niet alleen samen met CERN, maar ook met verschillende toezichhouders zoals De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). De AFM speelt zelf al in transactie-data, op zoek naar misstanden. Pennings: „Wat wij doen is daarop een aanvulling. Zie het als een zaklamp. De AFM heeft al een heel sterke zaklamp,

Overtredingen op de beurs gaan razendsnel: knipper met je ogen en het is al gebeurd.

FOTO GETTY IMAGES

maar die van ons schijnt licht op andere zaken.“

Door dit soort zaken beter op te sporen, moeten financiële markten beter worden. Pennings: „Er is een reden waarom dingen niet mogen. Je wil geen valse informatie in de markt, waar andere mensen weer te goeder trouw op handelen.“

In de toekomst hoopt Pennings dat het zelfs te voorspellen is wanneer een overtreding plaatsvindt. „Vergelijk het met het voorspellen van een tornado. Je voelt de luchtdruk en luchtvochtigheid veranderen, de temperatuur verandert: dat zijn allemaal vrij goede voorspelers of er een tornado aankomt of niet. Misschien kunnen we zo ook naar beurstransacties gaan kijken, dat we vooraf weten onder welke omstandigheden we bepaalde overtredingen zien. Al is dat voorlopig nog toekomstmuziek.“

Verhulst ziet bovendien dat deze manier van grote hoeveelheden data bestuderen ook buiten de beurzen kan worden toegepast. „Banken kunnen zo gericht zoeken in creditcardtransacties. We hebben ook contact met het Inspectiebureau Leefomgeving en Transport, zij zouden dit onderzoek kunnen gebruiken bij het opsporen van illegale olielozingen op zee.“

COLUMN

JANNEKE WILLEMSE

Voorlopige aanslag

Sinds ik ondernemer ben, moet ik ieder jaar de belasting vooruitbetalen. Daar schrok ik het eerste jaar als zzp'er enorm van. Want in dat eerste jaar moest ik dubbel afrekenen: de voorlopige aanslag over het komende jaar kwam bovenop de definitieve belastingaanslag over het voorgaande jaar, waarin ik nog gewoon in loondienst was. Na dubbel- en driedubbelchecken via Google en bij mensen die het konden weten en nadat ik erachter was gekomen dat dit kennelijk de normale gang van zaken was, heb ik de voor- en na-aanslagen allebei betaald. Natuurlijk, het was even slikken, maar ik kon het betalen van de buffer die ik bij elkaar had gespaard om tegenvalers tijdens mijn nieuwe ondernemen-de leven mee op te vangen.

Na die eerste keer raakte ik eraan gewend mijn belasting van tevoren al af te rekenen. In de rest van het jaar vul ik telkens de buffer op mijn spaarrekening weer aan, zodat ik ook voor het volgende jaar weer zonder al te veel pijn kan afrekenen. Ik maak de voorlopige aanslag altijd zo snel mogelijk in zijn geheel over naar de Belastingdienst, zodat ik €1 betalingskorting kan opstrijken (grapje), maar vooral zodat ik me niet kan vergissen in het bedrag dat ik nog kan uitgeven. Ik had het voorlopige-aanslaggebeuren helemaal geaccepteerd als onderdeel van mijn ondernemerschap, maar

Belastingdienst had mij juist moeten betalen

vroeg jaar kreeg ik toch weer even last van belastingpijn. De belangrijkste oorzaak: onrecht. Ik moest namelijk €82 aan belastingrente betalen. Een bedrag van niks natuurlijk, maar het gevoel dat ik werd afgestraft omdat ik een beter jaar had dan ik had verwacht, was er niet minder om. Bovendien had ik zoals altijd een behoorlijk bedrag vooraf overgemaakt, waarmee ik dus niet had kunnen beleggen en waarvoor ik rendement had misgelopen. Als iemand rente zou moeten betalen was het de Belastingdienst, aan mij!

Met dit gevoel van onrecht heb ik verder niets gedaan. Mijn belastingadviseur vond het renteverhaal volkomen normaal en het was me te veel moeite, dus heb ik het erbij laten zitten. Ook bij de vermogensrendementsheffing heb ik eigenlijk nooit vraagtekens gezet. Maar wat ben ik blij met de 60.000 mensen die dat samen met de Bond voor Belastingbetalers wél hebben gedaan. Dankzij hen ligt er nu een arrest van de Hoge Raad, waaruit blijkt dat belasting betalen over een verzonden rendement niet eerlijk is. Dankzij hen móet er nu een beter systeem bedacht worden door het kabinet. We zullen nog tot mei moeten wachten tot duidelijk wordt of ook niet-klagers geld terugkrijgen, maar ik klaag sowieso niet. Dankzij het arrest kan ik voorlopig mijn buffer weer parkeren op de plek waar ik er altijd snel bij kan: de spaarrekening. Een hoog fictief rendement behalen om de belasting goed te maken hoeft niet. De buffer wordt weer gewoon waarvoor die was bedoeld: voor de voorlopige aanslag en ander ondernemersongemak.

Janneke Willemsse is financieel journalist en doe-het-zelfbelegger. Haar eigen beleggingen zijn te zien op Blondjesbeleggenbeter.nl.

MONTEURS VOOR 1850 KM KABEL

maandag fors te blijven investeren in grote verdeelstations, het schema ligt volgens bestuursvoorzitter Bogers op twee tot vier stuks per jaar. Dat is een verdrievoudiging ten opzichte van het oude ritme, maar volgens Bogers broodnodig om Ne-

derland stevige infrastructuur te blijven bieden die de overgang van energievormen moet steunen.

'Nog jaren nodig'

Vooraf voor groei van het elektriciteitsnetwerk in de bebouwde gebieden loopt Stedin tegen krapte aan: het moet ruimte reserveren, maar de plekken zijn schaars. De hele vernieuwing van het netwerk gaat mede daardoor nog jaren duren, aldus Bogers in een toelichting.

„We krijgen steeds meer te maken met allerlei vormen van schaarste zoals beperkte financieringsmogelijkheden, maar ook tekorten aan materialen en geschikte vakmensen.“ Bogers heeft al een

beroep gedaan op het nieuwe kabinet, maar vraagt ook de provincies en gemeentes om de uitbreiding financieel te steunen. Ook andere netwerkbedrijven kloppen in Den Haag aan vanwege de enorme investeringen.

Meer ruimte reserveren is nodig in nieuwbouwwijken, nieuwe bedrijventerreinen en bij datacenters, willen de elektriciteitskabels en stations er op tijd komen, aldus de topman.

Bogers meldde maandag bij de jaarcijfers ook dat het aantal nieuwbouwwoningen zonder aardgas aansluiting in 2021 is gestegen naar 90% voor zijn hele gebied. Dat was in 2020 nog 89,2%.

Project Piet Heinplein Den Haag
EIGEN FOTO